

Innst. 43 L

(2014–2015)

Innstilling til Stortinget fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Prop. 110 L (2013–2014)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om endringer i utlendingsloven (ny returterminologi)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Proposisjonens hovedinnhold og bakgrunnen for lovforslaget

Justis- og beredskapsdepartementet fremmer i proposisjonen forslag om endringer i lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven).

For å sikre at regelverket er i tråd med ny returterminologi, og for å sikre at begrepsbruken i utlendingsloven ikke skaper usikkerhet om returplikten, fremmes det forslag om endringer i utlendingsloven.

Forslaget innebærer å utelate begrepet «frivillig» i en rekke bestemmelser i utlendingsloven.

Departementet foreslår i tillegg å endre «frist for retur» til «utreisefrist» i flere bestemmelser i utlendingsloven.

Senere tids forskning underbygger en endring av returbegrepene. Departementet tok derfor initiativ til å endre begrepsapparatet i utlendingsforvaltningen hva gjelder retur.

Det gis i proposisjonens kapittel 2 en forklaring på den nye terminologien, av henholdsvis begrepene retur, ordinær retur, assistert retur og tvangsretur. I proposisjonens kapittel 3 gis en omtale av forpliktelses som følge av EUs returdirektiv.

Forslaget til endringer ble sendt på høring 3. april 2014. Det vises i proposisjonen til at majoriteten av høringsinstansene er positive til forslaget om å endre

dagens returterminologi i utlendingsloven. Enkelte høringsinstanser stiller imidlertid spørsmål ved om dette forslaget alene vil bidra til at målgruppen bedre vil forstå konsekvensene av et negativt vedtak i proposisjonen.

1.2 Departementets vurdering

Det fremgår av proposisjonen at departementet er enig med høringsinstanser i at en endring av returterminologien i bestemmelsene i utlendingsloven ikke alene sikrer at målgruppen bedre forstår returplikten som følger av et negativt vedtak. Det vises i proposisjonen til at endringen i lovverket imidlertid er ett av flere ledd i arbeidet med å styrke informasjonen om retur som formidles til utreisepliktige.

Etter departementets syn er endringer i bestemmelsene i utlendingsloven nødvendig for å sikre at returterminologien ikke bidrar til å skape usikkerhet om plikten til utreise. Ved å utelate begrepet «frivillig» vil det tydeligere fremgå at den utreisepliktige ikke selv har et valg om retur. Departementet mener også at det er hensiktsmessig å endre formuleringen «frist for retur» til «utreisefrist». Utreisefrist er et innarbeidet begrep i utlendingsforvaltningen og er brukt andre steder i lovgivningen. Departementet mener det vil fremstå som mer helhetlig om utlendingsloven bruker ett begrep for samme situasjon. Endringene er ikke ment å ha materiell betydning.

1.3 Økonomiske og administrative konsekvenser

Det fremgår av proposisjonen at forslaget vil medføre et behov for å justere enkelte nettsider, brosjyrer og annet informasjonsmateriale utarbeidet av blant annet UDI, UNE og POD. Alle kostnader må dekkes innenfor gjeldende budsjettamme.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jan Bøhler, Stine Renate Håheim, Stein Erik Lauvås, Helga Pedersen og Eirik Sivertsen, fra Høyre, Frank J. Jenssen, Mudassar Kapur, Bjørn Lødemel og Ingjerd Schou, fra Fremskrittspartiet, Mazyar Keshvari og lederen Helge André Njåstad, fra Kristelig Folkeparti, Geir S. Toskedal, fra Senterpartiet, Heidi Greni, fra Venstre, André N. Skjelstad, og fra Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen, ser med tilfredshet på at regjeringen fremmer forslag om endringer i lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven).

Komiteen understreker at endringene ikke er ment å endre det materielle innholdet i de ulike bestemmelsene. Det er returterminologien i utlendingsloven som endres fordi dagens begreper bidrar til å skape forvirring rundt konsekvensene av et negativt vedtak.

Komiteen har merket seg at forslaget innebærer å utelate begrepet «frivillig» i følgende bestemmelse i utlendingsloven: § 66 (om utvisning av utlendinger uten oppholdstillatelse), § 90 (om iverksetting av vedtak), § 106 a (om fare for unndragelse) og § 129 (om klageadgang mv.).

Komiteen er av den oppfatning at et nytt begrepsapparat tydeligere vil få fram den enkeltes ansvar for å etterleve negative vedtak som innebærer plikt til å reise ut av landet.

Komiteen har også merket seg at regjeringen i tillegg foreslår å endre «frist for retur» til «utreisefrist».

Komiteen ser at en endret begrepsbruk vil fremstå som mer helhetlig om utlendingsloven og utlendingsforskriften bruker ett begrep for samme situasjon.

Komiteen registrerer at regjeringen redegjør for senere tids forskning når endret begrepsbruk underbygges.

Komiteen understreker at utlendinger som ikke har lovlig opphold, plikter i henhold til utlendingslovgivningen å forlate Norge.

Komiteen understreker at dette gjelder personer med endelig avslag på søknad om beskyttelse eller annen oppholdstillatelse, personer som har mistet oppholdsgrunnlaget og personer som har kommet hit ulovlig og aldri har søkt om oppholdstillatelse.

Komiteen har også i proposisjonen fått utdypet hvilken forståelse som ligger til grunn for begrepene som benyttes og som mer tydelig er (selv)forklarende i sin betegnelse. Dette er slik komiteen ser det:

- Ordinær (selvorganisert) retur – som er retur uten bistand fra norske myndigheter.
- Assistert retur – som er retur med bistand fra norske myndigheter for utlendinger uten lovlig opphold i Norge
- Tvangsretur – som er uttransportering av utlendinger som ikke etterkommer pålegg om å forlate landet innen utreisefristen.

Komiteen har merket seg at majoriteten av høringsinstansene er positive til forslaget om å endre dagens returterminologi i utlendingsloven. Enkelte høringsinstanser stiller imidlertid spørsmål ved om dette forslaget alene vil bidra til at målgruppen bedre vil forstå konsekvensene av et negativt vedtak.

Komiteen har videre merket seg at regjeringen er enig i at en endring av returterminologien i bestemmelsene i utlendingsloven ikke alene sikrer at målgruppen bedre forstår returplikten som følger av et negativt vedtak, men at endringen i lovverket er ett av flere ledd i arbeidet med å styrke informasjonen om retur som formidles til utreisepliktige.

3. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i utlendingsloven (ny returterminologi)

I

I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her gjøres følgende endringer:

§ 66 annet ledd bokstav b skal lyde:

- b) når utlendingen ikke er gitt en *utreisefrist*
- fordi det er fare for unndragelse, jf. § 90 femte ledd bokstav a og § 106 a,
 - fordi en søknad er avslått som åpenbart grunnløs eller som følge av vesentlig uriktige eller åpenbart villedende opplysninger, jf. § 90 femte ledd bokstav b, eller
 - fordi utlendingen er funnet å utgjøre en trussel mot offentlig orden eller grunnleggende nasjonale interesser, jf. § 90 femte ledd bokstav c.

§ 90 femte ledd skal lyde:

Vedtaket som innebærer at en utlending må forlate riket, iverksettes ved at utlendingen pålegges å reise innen en fastsatt frist. Fristen skal settes til mellom sju og tretti dager. Dersom det anses nødvendig, kan det settes en lengre frist. Det kan settes en kortere

frist enn sju dager eller unnlates å gi en *utreisefrist* når

- a) det er fare for unndragelse, jf. § 106 a,
- b) en søknad er avslått som åpenbart grunnløs eller som følge av vesentlig uriktige eller åpenbart villedende opplysninger,
- c) utlendingen er funnet å utgjøre en trussel mot offentlig orden,
- d) utlendingen omfattes av § 32 første ledd bokstav b,
- e) utlendingen bortvises eller utvises ved Schengenyttergrensen, eller
- f) utlendingen utvises etter § 66 første ledd bokstav b, c, e eller annet ledd eller §§ 67 eller 68.

§ 90 åttende ledd skal lyde:

Kongen kan gi nærmere regler i forskrift om fastsettelse av *utreisefrist* og om innføring av et system for kontroll av tvangsreturer.

§ 106 a første ledd skal lyde:

Fare for unndragelse skal vurderes konkret i det enkelte tilfelle. For å avgjøre om det foreligger unndragelsesfare skal det foretas en totalvurdering hvor det blant annet kan legges vekt på om

- a) utlendingen har unndratt seg iverksetting av et vedtak som innebærer at utlendingen må forlate riket, herunder ikke overholdt en *utreisefrist*,

- b) utlendingen uttrykkelig har motsatt seg å forlate riket,
- c) utlendingen er utvist fra riket,
- d) utlendingen er ilagt straff eller særreaksjon i riket,
- e) utlendingen har vist manglende samarbeid ved identitetstvil,
- f) utlendingen unngår eller vanskeliggjør forberedelsen til en utsendelse,
- g) utlendingen har gitt uriktige opplysninger til norske myndigheter ved søknad om tillatelse,
- h) utlendingen har unnlatt å gi melding om endring av bopel, jf. § 19 annet ledd,
- i) utlendingen er ansvarlig for alvorlige ordensforstyrrelser ved innkvarteringssted for asylsøkere mv., jf. § 95 første og annet ledd, eller
- j) utlendingen er funnet å utgjøre en trussel mot grunnleggende nasjonale interesser.

§ 129 femte ledd skal lyde:

Vedtak kan iverksettes på et tidligere tidspunkt enn det som følger av § 90. Det kan settes en kortere frist enn sju dager eller unnlates å gi en *utreisefrist* etter § 90 femte ledd, dersom utlendingen er funnet å utgjøre en trussel mot grunnleggende nasjonale interesser.

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 13. november 2014

Helge André Njåstad

leder

Ingjerd Schou

ordfører

